

การมีส่วนร่วมทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ การเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี

Political Participation and Political Culture Affecting the Effectiveness of Women's Entries into Politics

ศิริพร ปิ่นลม¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้นำสตรีที่อาศัยอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สมการโครงสร้างโดยใช้โปรแกรม ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองและประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี อยู่ในระดับสูง (2) แบบจำลองสมการโครงสร้างพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง ส่งผลต่อประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, วัฒนธรรมทางการเมือง, ประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี

Abstract

The purposes of this research was to study (1) the level of political participation, political culture, affecting the effectiveness of women in the politics, and (2) the relationship of the levels of political participation, political culture, affecting the effectiveness of women in the politics. The sample used for research was comprised of 368 female leaders who lived or worked in Chonburi, Chachoengsao, and Rayong. Data was collected by using questionnaires. Statistics used for data analysis were descriptive statistics and structural equation analysis using Lisrel Program. The results of the study revealed that: (1) The level of political participation, political culture, and effectiveness of and women's entries into politics, were at a high level. (2) The Structural Equation Model, indicated that the effectiveness of women's entries into politics was most directly influenced, at the statistical significant level, by political participation and by political culture.

Keywords: Political Participation, Political Culture, Effectiveness of women in the Politics

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทนำ

แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ให้ความสำคัญและกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาสตรีฯ ในการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เสมอภาคคนในสังคมมีเจตคติที่ดีตระหนักและยอมรับถึงบทบาทสตรีในบริบทต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองอย่างเท่าเทียมกันโดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีไว้ 5 ยุทธศาสตร์คือ (1) เสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย (2) การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีไทย (3) การพัฒนาสุขภาพคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต (4) การพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมืองการบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ และ (5) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพพลโลกและองค์กรสตรีทุกระดับ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554, หน้า 26-36)

การเสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายนับเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญเพราะเป็นฐานในการผลักดันให้เกิดสังคมแห่งความเสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดีตระหนักและยอมรับบทบาทสตรีในบริบทต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองอย่างเท่าเทียมกันโดยแนวทางในการดำเนินงานควรเน้นส่งเสริมและจัดให้มีการศึกษา เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีให้แก่เด็กเยาวชน ผู้หญิงและผู้ชายทุกระดับและทุกกลุ่มอายุและเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจนจะต้องมีการสำรวจเจตคติของคนในสังคมต่อความเสมอภาคหญิงชายและนำข้อเสนอแนะที่ได้เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคหญิงชายรวมทั้งแนวทางใน

การรณรงค์เพื่อปรับเจตคติของคนในสังคมที่มีต่อบทบาทสตรี

การมีส่วนร่วมของสตรีทางการเมือง เวทีสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญในการประกันว่าจะมีการวางนโยบาย บัญญัติ และบังคับใช้กฎหมายซึ่งคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนสตรี ในศตวรรษนี้สตรีได้รับสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและลงสมัครรับเลือกตั้งในองค์กรทางการเมืองของเกือบทุกประเทศ อย่างไรก็ตามก็ดีสตรียังคงไม่มีผู้แทนอย่างพอเพียงในตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้งและตำแหน่งอื่นๆ ในรัฐบาล การที่สตรีไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองมีผลอย่างสำคัญต่อสังคม คือ เป็นการลดรอนสิทธิของสตรีและความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองเป็นการกั้นมุมมองของสตรีออกจากรายนโยบายและกฎหมายเป็นการกั้นมิให้ใส่ความคิดของสตรีในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เป็นการลดรอนสังคมมิให้ได้รับความเชี่ยวชาญ ความรู้และมุมมองของสตรีอาจพบได้ว่าอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและในเวทีสาธารณะของสตรีหลายประการ คือบทบาทของสตรีในครอบครัว สมาชิกบุรุษของครอบครัวอาจตัดสินใจความสามารถของสตรีที่จะออกจากบ้านไปศึกษาเล่าเรียน ทำงานทำ เข้าร่วมประชุมหรือแม้กระทั่งพบปะผู้คน

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ด้านการเมืองในระดับท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีและได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่างๆ ในท้องถิ่นจึงสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี ตลอดจนปัญหาอุปสรรคของสตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี เพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีและทราบความต้องการ

ของสตรี ตลอดจนจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการส่งเสริมสนับสนุนให้สตรีให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงาน/โครงการที่จะช่วยส่งเสริมศักยภาพของสตรีและช่วยให้สตรีสามารถทำงานในทางการเมืองได้อย่างมั่นใจและได้รับการยอมรับ นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนให้สตรีสามารถเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจในระดับนโยบายด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น อันจะส่งผลให้สตรีสามารถเข้าถึงทรัพยากร สิทธิและโอกาสต่างๆ ได้อย่างเป็นธรรมและเสริมสร้างความเสมอภาคของหญิงและชายในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง และประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม (Feminism)

ช่วงประมาณสองร้อยปีที่ผ่านมาสังคมมนุษย์ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ การก่อเกิดและการยอมรับในเรื่องสิทธิมนุษยชน การให้ความสำคัญกับความเป็นประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงการผลิตแบบเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ได้ทำให้ผู้หญิงส่วนหนึ่งได้รับโอกาสการศึกษาเช่นเดียวกับผู้ชาย ผู้หญิงได้ทำงานนอกบ้านมากขึ้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้เกิดการตั้งคำถามต่อความเชื่อเดิมๆ ที่เสนอว่าผู้หญิงมีสถานะที่ด้อยกว่าชาย

และความแตกต่างของผู้หญิงและผู้ชายเป็นเรื่องตามธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ รวมทั้งการพยายามหาคำตอบว่าทำไมความเชื่อเช่นนี้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้มาเป็นเวลานาน การเกิดการตั้งคำถามการหาคำตอบ และการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเปลี่ยนแปลงความเชื่อตลอดจนสภาพแห่งความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศนี้ได้มีการเรียกรวมๆ ว่าสตรีนิยม (Feminism) โดยสตรีนิยมได้เติบโตอย่างรวดเร็วในช่วง 40 ปีหลังของศตวรรษที่ 20 นำไปสู่การศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงในมิติต่างๆ โดยให้ความสำคัญในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และได้ใช้ความคิดรวบยอดในเรื่องความเป็นเพศ (Gender) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ที่สำคัญความเหลื่อมล้ำทางเพศได้ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวเรียกร้องความเท่าเทียมกันระหว่างเพศมาโดยตลอด โดยเฉพาะในช่วงสี่ทศวรรษที่ผ่านมาในช่วงเวลาดังกล่าวยังได้เกิดการศึกษาคำอธิบายหรือแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นรองของผู้หญิงในด้านต่างๆ อย่างมากมายอีกด้วยคำอธิบายหรือแนวคิดทางสตรีนิยมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดกระแสหลักๆ ที่มีอยู่ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเสรีนิยม (Liberalism) ลัทธิมาร์กซ์ (Marxism) จิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) หรือแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) นักสตรีนิยมได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาขยายความ ปรับแต่งให้กลายเป็นกรอบทฤษฎีที่กว้างขึ้นและใช้อ้างอิงได้ (Arneil, 1999) สามารถแบ่งออกเป็นหลายสำนักคิดได้แก่ (1) สตรีนิยมสายเสรีนิยม (2) สตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ (3) แนวคิดสตรีนิยมสายอนารากถอนโคน (4) สตรีนิยมสายวัฒนธรรม (5) สตรีนิยมสายนิเวศ (6) สตรีนิยมสายสังคมนิยม (socialist feminism) (7) สตรีนิยมสายจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Feminism) (8) สตรีนิยมสายหลังสมัยใหม่

ปัญหาในเรื่องความไม่เสมอภาคระหว่างเพศชายและหญิงนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวอย่างการศึกษาในประเด็นปัญหาความรุนแรงต่อสตรี ซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่มีความสำคัญมากสำหรับสตรีไทย ความรุนแรงของสตรีนั้นแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ ความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัว ในชุมชน ในที่ทำงาน ซึ่งหากวิเคราะห์ในทฤษฎีและแนวคิดเสรีนิยมแนวก้าวหน้าหรือแนวคิดสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน จะพบว่า ผู้ชายมีอำนาจและครอบงำในทุกด้านของรัฐ (เช่น การบริการประชาชน สถาบันทางสุขภาพ ประกันสังคม บริการสังคมที่อยู่อาศัย และด้านศาล ซึ่งเรียกได้ว่าการปกครองชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างการมีอิทธิพลและการอยู่ใต้อิทธิพล ซึ่งภาวะผู้ชายเป็นใหญ่มีอยู่ 2 ประเภท คือ อำนาจของผู้ชายในการควบคุมของผู้หญิงในเรื่องเพศ และศักยภาพในการสืบพันธุ์ของผู้หญิง หากมีการขจัดปัญหาความรุนแรงในสตรีอย่างเป็นรูปธรรมก็น่าจะมีการรื้อโครงสร้างของสังคมที่จะยังเน้นบทบาทของผู้ชายหรือเอื้อต่อการกระทำบทบาทชายมากกว่าหญิง อาจจะเป็นการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อดำเนินการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของสตรี และผู้รับเรื่องราวเหล่านั้นก็จะเป็นสตรีด้วยกันเช่น การให้มีตำรวจที่เป็นสตรีในกรณีการสืบสวนหรือสอบสวนคดีของผู้หญิงกับผู้ชาย ไม่ใช่มีแต่ตำรวจชายฝ่ายเดียว เป็นต้น

แนวคิดผู้นำท้องถิ่นกับการนำชุมชนสู่การพัฒนา

ผู้นำท้องถิ่น คือ บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกัน และพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงาน

โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญหรืออาจกล่าวได้ง่ายๆ โดยสรุปว่า ผู้นำท้องถิ่น คือ ผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลสามารถชักจูงคนในชุมชนได้

ผู้นำในระดับท้องถิ่นมีความสำคัญ เพราะสามารถนำพาท้องถิ่นไปสู่การพัฒนาที่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นของตนและการเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในระดับประเทศ ประกอบมีหลายประการองค์ประกอบของผู้นำชุมชน มีลักษณะที่ไม่ต่างจากลักษณะของผู้นำทั่วไปเพียงแต่ความเป็นผู้นำในระดับชุมชนนั้นจะมีความเป็นกันเองกับชาวบ้าน มีความใกล้ชิดและเป็นระบบเครือข่ายที่สามารถสรุปได้ดังนี้ (1) มีความรู้ ความสามารถในกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดี (2) มีคุณธรรม เช่น ความโอปป้าอมอารีเป็นที่ยอมรับได้ในชุมชน (3) มีความมุ่งมั่นในการทำงาน (4) สามารถประสานต่อเรื่องต่างๆ ได้ (5) มีฐานะค่อนข้างมั่นคง และ (6) มีความเป็นกันเองสูงหรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ดังนั้น ผู้นำเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาในระดับต่างๆ การพัฒนาในระดับชุมชนก็เช่นเดียวกันถ้าผู้นำมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ สามารถใช้คุณสมบัติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคมจะเป็นการสร้างความสุขหรือสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้น อำนาจของผู้นำจะต้องมีการใช้ให้ถูกต้อง อำนาจเป็นสิ่งที่สร้างหายนะ หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ชุมชนได้ ชุมชนจะพบกับปัญหาในด้านต่างๆ ตามมา การเลือกสรรผู้นำของชุมชนสังคมก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และมากยิ่งขึ้นกว่าคุณสมบัติที่มีผู้นำ การพัฒนาชุมชนประสบกับความสำเร็จจากกระบวนการพัฒนาชุมชนที่ผ่านมาทำให้เห็นว่าผู้นำมีบทบาทที่ชัดเจนในการทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความยั่งยืนเป็นตัวอย่างให้ชุมชนอื่นๆ ได้ไปศึกษา นำความสำเร็จจากการพัฒนาที่มาจากผู้นำไปประยุกต์ใช้กับ

ชุมชน แต่ในขณะเดียวกันต้องได้รับความร่วมมือของคนที่ต้องให้ความสำคัญ และรับรู้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น กับชุมชนเพราะปัญหาชุมชนไม่ได้เกิดขึ้นจากคนคนเดียว ทุกๆ คนทำให้เกิดขึ้นก็ต้องช่วยกันหาทางแก้พร้อมๆ กัน

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานและสถานฝึกปฏิบัติการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติทั้งนี้เพราะเป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ตัดสินใจปัญหาซึ่งมีลักษณะเป็นปัญหาของท้องถิ่นโดยแท้ด้วยตนเอง แต่การปกครองท้องถิ่นของไทยตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบันโดยเฉพาะก่อนมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ยังขาดลักษณะการปกครองตนเองของท้องถิ่นที่แท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยการปกครองตนเองของท้องถิ่นยังถูกควบคุมจากส่วนกลางค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอำนาจหน้าที่การบริหารงานบุคคลและการหารายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในท้องถิ่น ผลคือท้องถิ่นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งไม่อาจริเริ่มจัดบริการรวมตลอดจนกำกับดูแลและควบคุมการบริหารท้องถิ่นของตนเองได้ (ถวัลย์รัฐ วรเทพพุมพิพงษ์ และอมรรักษาสัตย์, 2544) ซึ่งการปกครองท้องถิ่นเป็นการจัดระเบียบการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองโดยรัฐหรือรัฐบาลกลาง มอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นไปดำเนินการปกครองตนเองและจัดบริการสาธารณะบางอย่างเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นโดยอิสระตามสมควรภายในขอบเขตของกฎหมาย การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นนี้ทำให้เกิดสภาพการปกครองตนเองหรือการปกครองตนเองในท้องถิ่น (local self government) ขณะเดียวกัน ประทาน คงฤทธิศึกษาการ (2538, หน้า 11)

อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะต้องมีการทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

แนวคิดการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วม (participation) เป็นหัวข้อสำคัญในการศึกษาทางรัฐศาสตร์ เพราะเมื่อมีการปกครองขึ้นอยู่ในสังคมหนึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายที่ปกครองกับฝ่ายที่ถูกปกครองย่อมเกิดขึ้น ดังนั้นการทำความเข้าใจถึงที่มาของรูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงนับได้ว่ามีความสำคัญ (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวรรณ และอมรรักษาสัตย์, 2544) เสนอว่า เมื่อพิจารณาวิวัฒนาการของรัฐและการปกครองตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทำให้สามารถแบ่งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายที่ปกครองกับฝ่ายที่ถูกปกครองได้ 3 รูปแบบคือ (1) รูปแบบความสัมพันธ์แบบผู้ปกครองกับผู้ปกครอง (ruler and ruler) เป็นลักษณะที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ของการมีโอกาสในการตัดสินใจทางการเมืองน้อยมากถึงไม่มีเลย (2) รูปแบบความสัมพันธ์แบบการปกครองโดยผู้แทน (representative government) มีหัวใจอยู่ที่ “อำนาจอธิปไตย” ซึ่งเป็นของประชาชนทุกคน อำนาจนี้อาจจะถูกใช้ผ่านตัวแทนที่ได้รับเลือกจากประชาชนโดยผ่านกระบวนการเลือกภายใต้ระบบการแข่งขัน (3) รูปแบบความสัมพันธ์ของการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participative politics) หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมยึดหลักพื้นฐานที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ดังนั้นประชาชนจึงควรสามารถใช้อำนาจได้เสมอแม้ว่าได้มอบอำนาจให้กับผู้แทนของประชาชน

ไปใช้ในฐานะที่เป็นตัวแทนแล้วก็ตาม ซึ่งการจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง การปกครองยังขึ้นอยู่กับความสำคัญอย่างน้อย 3 เรื่อง (เจริญ คัมภีรภาพ, 2548) ได้แก่ การรับรองสิทธิเสรีภาพของพลเมือง การเมืองที่ตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนทั้งประชาชนมีทางเลือกและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรองสิทธิเสรีภาพของพลเมืองในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับ McClosky (1968, pp. 252-253) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ตามความสมัครใจ ซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมในการเลือกผู้ปกครองประเทศ โดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ รวมทั้งการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การหาข่าวการอภิปราย และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม การบริจาคเงินและการติดต่อกับสมาชิกผู้แทนราษฎร ลักษณะความกระตือรือร้นของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น รวมถึงการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ ผู้ลงคะแนนเสียงตามบัญชี การเขียนและกล่าวสุนทรพจน์ การรณรงค์หาเสียง การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเสียภาษี การเสียสิทธิ การเป็นทหาร และหน้าที่ด้านตุลาการ เป็นต้น

แนวคิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

การพัฒนาสตรีให้มีศักยภาพสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้นั้น ประกอบด้วยแนวคิดที่สำคัญดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2550) กรอบเรื่องสิทธิสตรีขององค์การสหประชาชาติ แนวคิดว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เป็นประเด็น

ที่มีการกล่าวถึงกันมานานมาก ดังเห็นได้จากกฎบัตรขององค์การสหประชาชาติที่ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2488 ที่ให้การยอมรับในความเสมอภาคระหว่างหญิงชายและมองความเสมอภาคในแง่ของสิทธิมนุษยชนเป็นสำคัญโดยระบุไว้ในจุดมุ่งหมายว่า “เพื่อบรรลุความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการเคารพในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคนโดยปราศจากการแบ่งแยกเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา” กระบวนการพัฒนาสตรีเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในระดับสากล โดยองค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรีถึง 4 ครั้ง โดยเป็นการเน้นย้ำเกี่ยวกับมิติหญิงชาย โดยรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมให้มีนโยบายที่จริงจังและชัดเจน ในการที่จะผสมผสานมิติหญิงชายในกระบวนการกำหนดนโยบายและแผนงานต่างๆ เพื่อให้แน่ใจว่า ก่อนที่จะมีการตัดสินใจใดๆ ได้มีการวิเคราะห์ผลต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งนำไปสู่กระแสการพัฒนาหลักตลอดการประชุมที่ปักกิ่งและได้ปรากฏในแผนปฏิบัติการปักกิ่ง ซึ่งทำให้เกิดกระแสตื่นตัวให้ความสนใจในประเด็นดังกล่าวและปรากฏในแผนปฏิบัติการงานด้านสตรีในประเทศต่างๆ ทั่วโลกและองค์การระหว่างประเทศต่างๆ ได้เข้ารับและกำหนดแนวทางการปฏิบัติอย่างกว้างขวาง

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ใช้รูปของการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อสำรวจตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้นำสตรีที่อาศัยอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

ฉะเชิงเทรา และระยอง ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4,600 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางของ Taro Yamane ด้วยการคำนวณขนาดตัวอย่าง (วิจิต อยู่อัน, 2550) หลังจากนั้นนำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างจากประชากรในแต่ละจังหวัดโดยใช้สัดส่วน (proportion) โดยทำการจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ได้รับการออกแบบให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามคือ (1) ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่กำหนดไว้ในการวิจัย (2) ศึกษาวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย (3) นิยามศัพท์ตัวแปรที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิด (4) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนดไว้ในการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาที่ใช้ (5) นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (6) นำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างสมาชิกสภาเทศบาลสตรี และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสตรีในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 30 ชุด ซึ่งเป็นคนละกลุ่มที่จะทำการวิจัย หลังจากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

(7) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจคุณภาพไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล (1) นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ไปขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากนายกองคองการบริหารส่วนท้องถิ่นตามกลุ่มเป้าหมาย (2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มดังกล่าวดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 (3) นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับแล้วดำเนินการจัดทำตามขั้นตอน ทำการบันทึกหาค่าตอบในแบบสอบถาม เพื่อประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้เพื่อแจกแจงให้เห็นถึงคุณลักษณะ คุณสมบัติของประชากรที่ศึกษารวมทั้งตัวแปรทุกตัว มาตราวัดทุกมาตรวัด

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้ใช้วิธีการต่างๆ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

2.2 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุแบบเชิงชั้นปัจจัยตามตัวแปรต่างๆ ที่มีต่อประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี ซึ่งในการใช้เทคนิควิเคราะห์ต่างๆ ตามที่กล่าวมานี้ เป็นไปตามคุณสมบัติระดับการวัด และตามกรอบแนวความคิดที่ได้กำหนดไว้แล้ว สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการใช้วิธีการใช้วิธีการทางสถิติที่ได้เสนอมานั้นดำเนินการดังนี้

2.2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการศึกษาถึงความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อวิเคราะห์และเพื่อตรวจสอบปัญหา ความสัมพันธ์

ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กันมากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 หรือไม่ (multicollinearity problem)

2.2.2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงขั้วนำมาเพื่อใช้วิเคราะห์ว่าปัจจัยของตัวแปรแต่ละกลุ่มมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี

2.2.3 การวิเคราะห์เชิงปริมาณแบบจำลองสมการโครงสร้าง (structural equations model: SEM) โดยการใช้โปรแกรม LISREL เพื่อวิเคราะห์ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น รองลงมาคือ การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน และการร่วมรณรงค์หรือเชิญชวนให้ประชาชนในชุมชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น วิธีการร่วมเดินรณรงค์ถือป้าย แจกใบปลิว แผ่นพับ เป็นต้น กับการปราศรัยบนเวทีสาธารณะ เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนในชุมชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกครั้งที่มีการจัดการเลือกตั้ง

ผลการวิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมืองพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ในอดีตมีโอกาสได้รับการฝึกฝนเพียงงานบ้าน งานฝีมือ และเลี้ยงดูลูก รองลงมาคือ อุปสรรคอย่างหนึ่งในการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีคือการขาดการสนับสนุนจากหน่วยงาน

ภาครัฐ และค่านิยมในสมัยนี้ควรให้สตรีมีโอกาสได้คิดและทำนอกกรอบจากค่านิยมในอดีต ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมมีผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาล

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ในปัจจุบันมีการกีดกัน หรือการจำกัด โดยมีเจตนาหรือเป็นเหตุให้ผู้หญิงไม่ได้รับการยอมรับ รองลงมาคือ การใช้อำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาด รวดเร็ว มีความจำเป็นในการแก้ปัญหาบ้านเมืองในปัจจุบัน และผู้หญิงถูกจำกัดสิทธิไม่ได้ใช้สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ต้องมี ในฐานะที่เป็นมนุษย์ เช่นเดียวกับชาย ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงอย่างจงใจหรือแม้โดยไม่ได้เจตนาเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยที่น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.694 ถึง 0.838 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบการลงสมัครเลือกตั้งเป็นผู้นำชุมชน ($\beta=0.838$) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบ การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่น (STAD) ($\beta=0.813$) องค์ประกอบ การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (ELCA) ($\beta=0.721$) และองค์ประกอบ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (TOVO) ($\beta=0.694$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของวัฒนธรรมทางการเมือง พบว่า โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสอดคล้อง

กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยที่น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.739 ถึง 0.856 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบทัศนคติ (ATTN) ($\beta=0.856$) รองลงมาได้แก่องค์ประกอบค่านิยม (VALU) ($\beta=0.751$) และองค์ประกอบความเชื่อ (BELI) ($\beta=0.739$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีพบว่า โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยที่น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.706 ถึง 0.853 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยได้แก่ องค์ประกอบภาวะผู้นำ (LEAD) ($\beta=0.853$) รองลงมาได้แก่องค์ประกอบมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย (DEMO) ($\beta=0.790$) องค์ประกอบการได้รับความยอมรับ (ACCE) ($\beta=0.718$) และองค์ประกอบความเสมอภาค (EQUA) ($\beta=0.706$) ตามลำดับ

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองสมการโครงสร้างของประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างของประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับโมเดลตามดัชนีปรับ (MI) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองสมการโครงสร้างของประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

พบว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างของประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี ได้ร้อยละ 90.90 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี ได้ร้อยละ 90.90

ตัวแปรประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีได้รับอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมือง (POPA) มีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.270 และได้รับอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากตัวแปรวัฒนธรรมทางการเมือง (POCU) มีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.109

การอภิปรายผล

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี ได้แก่การมีส่วนร่วมทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วย การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่น การลงสมัครเลือกตั้งเป็นผู้นำชุมชน การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แสดงให้เห็นว่าการที่วัฒนธรรมทางการเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบันผู้หญิงมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น จะเห็นได้ว่าจากการที่สตรีมีโอกาสได้เข้าดำรงตำแหน่งที่สำคัญๆของประเทศ เช่น

นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี เป็นต้น และความไม่เท่าเทียมกันทางเพศที่ในปัจจุบัน ความไม่เท่าเทียมทางเพศกำลังลดน้อยลง และสอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยม ที่ว่าเป็นแนวคิดแรกเมื่อเกิดมีแนวคิดเรื่องสตรีนิยมขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 19 แนวคิดนี้อธิบายว่าความไม่เท่าเทียมกันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในเรื่องบทบาทความเป็นเพศ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากความเชื่อและการปฏิบัติตามประเพณีนิยมที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน ทำให้ผู้หญิงถูกสังคัมปฏิเสธโอกาสในด้านต่างๆ แนวคิดนี้เชื่อว่าผู้หญิงและผู้ชายไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงเรียกร้องให้ผู้หญิงมีความเท่าเทียมกับผู้ชายในทุกด้าน ผู้หญิงควรทำทุกอย่างได้เช่นเดียวกับผู้ชายความไม่เท่าเทียมทางเพศขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมือง จากผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองมีอิทธิพลต่อความไม่เท่าเทียมทางเพศ นั่นก็คือ ความไม่เท่าเทียมทางเพศขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมือง ประกอบด้วย ทศนคติ ความเชื่อ และค่านิยม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากผู้ชายมีความเชื่อว่าการเมืองไม่ใช่เรื่องของสตรี หรือมีทัศนคติว่าสตรีนั้นไม่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง ส่งผลต่อการมีค่านิยมให้สตรีเป็นช่างเท้าหลัง ทำงานบ้านเลี้ยงดูบุตรก็ย่อมส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางเพศมากขึ้น สอดคล้องกับ สุธาทิพย์ ฉั่วสกุล (2541) ที่พบว่า ค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทสตรีด้านการเมือง ความเป็นผู้นำและสถานะทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความสนใจทางการเมืองการลงสมัครรับเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการติดตามข่าวสารทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thomas R. Dye (1997, p. 105) โดยทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ของสตรี ผลการวิจัยพบว่า การที่สตรีประสบความสำเร็จหรือไม่ ประสบความสำเร็จในการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นสตรี ประชาชนมีการรับรู้ในทางที่ดีกว่าผู้สมัครที่เป็นชาย ในด้านความซื่อสัตย์ ความจริงใจ และการเอาใจใส่ แต่ขณะเดียวกันประชาชนก็มีความรู้สึกไม่ค่อยเชื่อมั่นว่าสตรีที่ลงรับเลือกตั้ง หากได้รับเลือกตั้งแล้วจะสามารถรับมือกับปัญหาสังคมที่ยุ่ยากได้หรือไม่ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด และปัญหาอาชญากรรม และในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Farzana Bari (2005) ได้จัดทำรายงานชื่อ “Women’s Political Participation: Issues and Challenges” ให้แก่ Division for the Advancement of Women (DAW), United Nation, Bari ได้เสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไว้ดังนี้ (1) ปัจจัยด้านอุดมการณ์ สังคมที่มีอุดมการณ์ว่าชายเป็นใหญ่ สตรีจะมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยเพราะสตรีจะถูกกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ทำหน้าที่การเป็นแม่และภรรยา ส่วนนิจการการเมืองซึ่งเป็นเรื่องนอกบ้านควรเป็นภารกิจของชาย (2) ปัจจัยการเมือง สังคมที่ให้ค่านิยมการเมืองเฉพาะแบบทางการเมือง คือ การเมืองเป็นกิจกรรมของสถาบันการเมือง สังคมนั้น สตรีจะมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างน้อย ตรงกันข้ามหากสังคมโดยอมรับว่าการเมืองมีทั้งแบบทางการเมืองและแบบไม่เป็นทางการเมืองหรือแบบธรรมชาติ สตรีจะมีโอกาสเข้าร่วมการเมืองค่อนข้างสูง สังคมใดระบอบการเมือง

ที่เป็นประชาธิปไตยสูง สตรีก็มีโอกาสเข้าร่วมทางการเมืองสูงตามไปด้วยเช่นกัน (3) ปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรม ความเชื่ออย่างมั่นคงของคนในสังคมจนกลายเป็นวัฒนธรรมความเชื่อของสังคมนั้นย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี สังคมที่ให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาว

โอกาสที่สตรีมีส่วนร่วมการเมืองก็ย่อมมีน้อย สตรีที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็แตกต่างกันด้วย บทบาทสตรีที่ต้องรับผิดชอบงานในครอบครัว และดูแลบุตรเป็นปัจจัยสังคมที่ทำให้สตรีไม่มีเวลาพอที่จะทำงานด้านการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีจึงย่อมมีน้อยกว่าผู้ชาย (4) ปัจจัยเศรษฐกิจ การทำงานภาคการเมืองจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายสูง หากสตรีไม่มีต้นทุนทางทุนทรัพย์เพียงพอโอกาสที่สตรีจะมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ย่อมมีน้อย (5) ปัจจัยต้นทุนทางสังคม และต้นทุนทางการเมือง สตรีที่ไม่ได้ทำงานภาคสังคม สตรีที่ไม่ได้แสดงบทบาทพัฒนาชุมชนให้ชาวบ้านในชุมชนนั้นเห็นผลงานหรือเน้นความสามารถของสตรีเอง สตรีนั้นย่อมมีต้นทุนทางสังคม และการเมืองต่ำ การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ย่อมมีน้อย สตรีที่มีทักษะทางการเมือง มีทุนทรัพย์มีการศึกษา ได้รับการฝึกอบรมและสามารถเข้าถึงข้อมูลปัจจุบัน ทันเหตุการณ์ สตรีนั้นย่อมมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงเช่นกัน อาจเป็นเพราะปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรม ความเชื่ออย่างมั่นคงของคนในสังคมจนกลายเป็นวัฒนธรรมความเชื่อของสังคมย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี สังคมที่ให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาว โอกาสที่สตรีจะมีส่วนร่วมการเมืองก็ย่อมมีน้อย สตรีที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน บทบาทสตรีที่ต้องรับผิดชอบงานในครอบครัว และดูแลบุตรเป็นปัจจัยสังคมที่ทำให้สตรีไม่มีเวลาพอที่จะทำงานด้านการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีจึงย่อมมีน้อยกว่าผู้ชาย

ข้อเสนอแนะ

1. หากต้องการให้สตรีได้เข้าสู่เส้นทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐควรสร้างและส่งเสริมนโยบายที่ทำให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศ ในประเด็นนี้ไม่เฉพาะเรื่องประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีเพียงเท่านั้นความเท่าเทียมทางเพศจะนำมาซึ่งสิทธิและเสรีภาพความเท่าเทียมไม่ว่าหญิงหรือชาย ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอีกด้วย โดยเฉพาะกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานราชการไทยประเภทกระทรวง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมการสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชนเป็นนโยบายที่จะต้องดำเนินการ
2. รัฐควรมีการสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค หรือระดับชาติ เพื่อให้มีความหลากหลายทางเพศ สตรีมีโอกาสทำงานการเมืองที่สำคัญๆ อันจะนำมาซึ่งประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีต่อไป
3. เพื่อความเท่าเทียมกันทางเพศ รัฐควรสนับสนุนให้มีนโยบายความก้าวหน้าทางอาชีพของสตรี เพื่อความเท่าเทียมกันทางเพศต่อไป
4. การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในระดับประเทศ เพื่อจะทำให้ทราบบทบาทสรุปภาพใหญ่ในระดับประเทศว่าประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรีเป็นอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของสตรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). รายงานการอนุวัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัด
การเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ฉบับที่ 4-5 (ฉบับรวม). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการสตรี
และสถาบันครอบครัว, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- เจริญ คัมภีรภาพ. (2548). *อำนาจอธิปไตย กับการทำเขตการค้าเสรี (FTA)*. พระพร้าอ่าก 10/06/05,
from: http://www.ftawatch.org/autopage1/show_page.php?t=5&s_id=3&d_id=3
- ถวัลรัฐ วรเทพพิพิงษ์ และอมร รักษาสัตย์. (2544). “การปกครองท้องถิ่น”, ใน *การเมืองการปกครอง
ไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. หน้า 368-369. อมร รักษาสัตย์ บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์ วี.เจ.พรินต์ติ้ง.
- ประทาน คงฤทธิศึกษาการ. (2538). *การปกครองท้องถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- วิจิต อุ่ออัน. (2550). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน และอมร รักษาสัตย์. (2544). *การเมืองกับประชาชน*. ใน อมร รักษาสัตย์
(บรรณาธิการ). (2544). *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*.
- สุธาทิพย์ ฉั่วสกุล. (2541). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง
จังหวัดภูเก็ต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- Arneil, Barbara. (1999). *Politics and Feminism*. United Kingdom: Blackwell Publishers.
- Bari, Farzana. (2005). “Women’s Political Participation: Issues and Challenges”, paper
presented at United Nations, Division for Advancement of Women (DAW), an
expert Group Meeting held at Bangkok, Thailand, 8-11 November 2005.
- Dye, T. R. (1997). *Political in States and Communities* (9th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- McClosky, H. (1968). *Political Participation*. International Encyclopedia of the Social
Science.